

12. Otto Jespersen kaj Novial (novialo)

12.1. Vivo kaj verko

Jens Harry Otto Jespersen (1860–1943), dano, devenis el familio kun 11 infanoj. Liaj gepatroj mortis antaŭ ol la infanoj plenkreskis kaj tiuj sekve disiĝis al diversaj adopt-familioj. Otto estis akceptita en la familion de instruisto Hans Christian Hertel, vizitadis publikan lernejon kaj en la aĝo de 17 jaroj enskribiĝis en la Universitaton de Kopenhago por studi juron. Jam kiel knabo li entuziasmiĝis por la verkoj de *Rasmus Christian Rask* (1787–1832), dana hindeŭropisto kaj poligloto, kiu priesploris kvindek da lingvoj kaj verkis multajn gramatikojn. Helpe de Rask-gramatikoj lernis Jespersen la islandan, la italan kaj la hispanan tiomgrade, ke li povis legi librojn en tiuj lingvoj. Lia instruisto subtenis liajn inklinojn, pruntedonante al li librojn kaj vekante lian intereson pri kompara filologio. Ankaŭ la biblioteko de lia onklo Møhl estis grava fonto de scioj kaj informoj ĉefe pri Romana literaturo. Spite de fortaj lingvistikaj kaj literaturaj interesoj, Otto Jespersen unue sekvis familian tradicion de siaj patro, avo kaj praavo kaj mem iĝis juristo, kvankam li neniam ŝatis la studadon de juro, kiun li opiniis enkapigo de pretaj opinioj.

Dum sep jaroj li kiel parlamenta stenografiisto perlaboris monon, ebligantan al li studi lingvojn. Li magistriĝis pri la franca lingvo kiel ĉeffako kaj pri la angla kaj la latina kiel apudfakoj. Tiutempe oni multe diskutis pri metodoj de lingvoinstruado. Otto Jespersen kontaktiĝis kun samaĝa germana lingvisto *Felix Franke* pro ties verko pri lingvolernado surbaze de psikologio. Ambaŭ lingvistoj fervore interkorespondadis kaj iĝis veraj amikoj, kvankam ili persone neniam renkontiĝis. En 1886 Jespersen kunfondis skandinavian asocion por la reformo de lingvoinstruado, kiu kritikis antaŭ ĉio la gramatiko-tradukan metodon en instruado de fremdlingvoj – ĝi cetere ĝis hodiaŭ uziĝas en la instruado de la latina lingvo. Jespersen, foje kun aliaj aŭtoroj, verkis serion de lernolibroj, kiuj estis uzataj en danaj lernejoj, kelkaj el ili adaptiĝis por uzo en aliaj landoj.

Post sia magistriĝo Jespersen faris studvojaĝojn tra Eŭropo kaj Usono por konatiĝi kun famaj lingvosciencistoj kaj lerni ĉe ili. Li iris unue al Londono, kie li konsultadis du famajn fonetikistojn: filologon-dialektologon Alexander John Ellis kaj germaniston Henry

Figuro 12.1: Otto Jespersen